

Utbildningsdepartementet

Innovation som drivkraft- från forskning till nytta, SOU 2020:59

Region Jönköpings län har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss: Innovation som drivkraft – från forskning till nytta, SOU2020:59.

Sammanfattning

Region Jönköpings län förknippas ofta med industri och entreprenörskap och bärs i viss mån upp av Gnosjöandan som varumärke. Det regionala ekosystemet består av framstående företagsforskning vid Högskolan i Jönköping (Jönköping University nedan kallad JU), en framåtriktad KK-miljö, en väletablerad Science Park med unik infrastruktur för lokalt distribuerat innovationsstödsystem i 13 kommuner kopplat till två regionala riskkapitalbolag, allt i en kultur av nära samverkan med näringslivskontor och övriga företagsfrämjande aktörer. JU har idag inget eget innovationskontor utan lyder under Innovationskontor Väst och arbetet sker i nära samarbete med Science Park Jönköping.

Synpunkter på utredningen tar därför sin ansats i

- samverkanstradition
- entreprenörskapskultur
- geografisk kompetensspridning i hela länet

Utredningen är gedigen och genomarbetad och Region Jönköpings län välkomnar till stora delar de förslag som föreslås men kommenterar några av förslagen där det finns önskemål om förtydligande, fördjupad förståelse och diskussion kring vägval.

Region Jönköpings län välkomnar förslaget om

- Breddning av nyttiggörandet som samhällsuppdrag
- Innovationskontor och holdingbolag

Utredningen betonar vikten av entreprenörskap och synsättet delas av Region Jönköping län. Breddning av nyttiggörande begreppet uppmuntrar en entreprenörskapskultur som resurs för att möta samhällsutmaningarna och

förslaget om nationellt center för entreprenörskap är intressant. Det ger en tydlig klangbotten för vikten av ett fungerande regionalt innovationssystem.

Region Jönköpings län är dock tveksam till förslaget att tillskapa nya stödstrukturer. Det gäller särskilt för den del av nyttiggörandet som utgörs av kommersialiseringsprocesser så som t.ex. PRVs uppdrag eller förslaget om finansieringsbolag. I vårt uppdrag som Regional utvecklings aktör anser vi att det istället finns mycket att vinna på att utveckla samverkan med befintliga strukturer inom innovationsstödsystemet även för innovationskontor och holdingbolag.

- **Region Jönköping är positiv till etablerande av fler innovationskontor och holdingbolag och få förstärkta resurser för att främja ett breddat nyttiggörande och ge drivkraft för ökad innovationsförmåga och samhällsnytta.**
- **Region Jönköping betonar värdet av att nyttja befintlig infrastruktur för kunskapsöverföring (istället för att tillskapa nya stödstrukturer) för ökat lärande. Att använda sig av redan upparbetade samverkansplattformar är kostnadseffektivt och bör ge ökad drivkraft för hållbar tillväxt och utveckling.**
- **Region Jönköpings län ser positivt på förslaget om ett nationellt center för entreprenörskap för att ge ökad legitimitet åt frågorna. Vi är dock tveksamma till om det bör vara ett fysiskt center och anser att förslaget snarare bör ta sin ansats som plattform för iterativt kunskapsutbyte och spridning av good practise där entreprenörskapsforskningen vid länets lärosäte och det regionala ekosystemet skulle kunna förmedla värdefulla bidrag.**
- **Det är positivt att notera att samverkansmodellen i Jönköpings län uppmärksammas och tillstyrker utredningens förslag om anslag för att etablera innovationskontor i Jönköpings län.**

Nedan följer Region Jönköpings synpunkter på slutbetänkandets olika delar.

Synpunkter på förslaget

Utredningens analys och slutsatser utifrån direktivets frågeställningar

I uppdraget ingår bl.a. att analysera om dagens ordning med innovationskontor och holdingbolag är ett effektivt och ändamålsenligt sätt för riksdag och regering att stödja innovationsarbete, kommersialisering och annat nyttiggörande vid högskolorna. Analysen utgår från landets samlade lärosäten och de existerande innovationskontor och holdingbolag som finns idag och jämför dem med varandra och med de lärosäten som saknar innovationskontor och holdingbolag.

Med syftet att undersöka hur innovationsstödet ska kunna bidra till att stärka Sveriges innovationskraft och utveckling kan man därför sakna en fördjupad omvärldsanalys. Sverige rankas högt internationellt när det gäller innovationsstöd¹ men man kan anta att Vinnovas etablering av kontor i Silicon Valley, Tel Aviv och Bryssel exempelvis är en viktig signal av omvärldsbevakning för ökat innovationsstöd till svenska innovatörer och företag.

I kommittédirektivet hänvisas till forskningspolitiska propositionen Kunskap i samverkan för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop/2016/17:50) att *"innovationskontorens roll och utveckling borde ses över, inklusive deras relation till inkubatorerna för att säkerställa ett effektivt flöde."* Region Jönköpings län är tveksamma till om utredningen möter direktivet i detta hänseende och önskar se en fördjupning i frågeställningen än vad utredningen ger vid handen.

- **Region Jönköpings län anser att utredningen ger en god översiktlig och bred bild av frågorna kring lärosätenas innovationskontor och holdingbolag men hade förmodligen gynnats av en utvidgad omvärldsanalys.**
- **Region Jönköpings län anser dock inte att utredningen besvarat frågan om hur samverkan med andra aktörer inom innovationsstödsystemet skulle kunna påverka eller ses som en lösning på några av de behov av kunskapsförstärkning inom lärosätenas innovationsarbete som analysen visar på.**

¹ <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>;
<https://www.prv.se/en/about-us/up-to-date/news/sweden-ranks-second/>

Betänkandets förslag i olika delar

Svaret på remissen presenteras nedan utifrån utredningens förslag kap 6-9.

Kap 6 Nyttiggörandebegreppets breddande

Breddning av nyttiggörandebegreppet öppnar för fler initiativ riktade mot samhällsnytta. Då kan det komma nya målgrupper till del och idéutveckling kan födas ur hållbara sektorsövergripande områden. Nyttiggörande behöver därmed inte alltid avse det som direkt förmedlas genom forskning eller enbart som en linjär metodik för innovationsarbete mot kommersialisering av idéer.

Betänkandet föreslår att nyttiggörandet förmedlas genom innovationskontor och holdingbolag. Utredningen visar samtidigt på problematiken kring betoningen på kommersialisering och att det finns behov av kunskapsförstärkning för att lösa aktuella sakfrågor och få tydligare verktyg för t.ex. immateriella rättigheter.

- **Region Jönköpings län stöder förslaget i betänkandet om en breddning av begreppet nyttiggörande och att det gäller både kommersiellt och icke-kommersiellt nyttiggörande.**
- **Region Jönköpings län ser positivt på möjligheten till utökad samverkan kring samhällsinnovationer och lösningar på utmaningar för att forskning och annan kunskap som tillskapas på lärosätet ska komma till nytta.**
- **Region Jönköpings län vill se att utredningsförslaget förtydligar vikten av att innovationskontor och holdingbolag samverkar med övriga aktörer inom det kunskapsintensiva innovationsstödet för att undvika överlappning och verka mer kostnadseffektivt.**
- **Region Jönköpings län stöder förslaget att högskolornas styrelse ska besluta om de närmare formerna för nyttiggörande.**

Kap 7 Steg mot mer effektivt nyttiggörande

7.2 Uppföljning och utvärdering

Högskolornas Innovationskontor och holdingbolag har inte utvärderats på regelbunden basis. Som Regional utvecklings aktör med framtagna utvecklingsstrategier ser vi värdet av incitament för att främja måluppfyllelse.

I utredningen redovisas en modell för uppföljning av högskolornas nyttiggörande. En del av nyttiggörandebegreppet består av mer mjuka frågeställningar, sociala innovationer och mer allmän kunskapsspridning mellan forskare och samhälle. Den delen kan sannolikt inte utvärderas på samma sätt som utvecklingen av en idé till en kommersiell produkt/tjänst. Vi menar därför att förslaget behöver förtydligas för att kunna valideras på sätt som överensstämmer med syftet.

Förslaget om utvärdering och uppföljning inkluderar både UKÄ och Vinnova.

- UKÄ är en naturlig part för lärosäten för uppföljning och utvärdering.
- Vinnova är en naturlig part att utvärdera kommersialiseringsprocessen som utvärderare effektiviteten av inkubatorer och Science Parks processer och metodarbete kopplad till finansiering.

De delar av innovationskontorens och holdingbolagens arbete som inkluderar IPR frågor och innovationsstöd för kommersialisering kan lämpligen följas upp av Vinnova inom samma ramverk som inkubatorer och Science Parks för att få en likabehandling och kostnadseffektiv utvärdering.

- **Region Jönköpings län ser positivt på att uppföljning och utvärdering av innovationskontor och holdingbolag nu förväntas ske regelbundet.**
- **Region Jönköpings län ser behov av att definiera och tydliggöra nyttiggörande för att kunna utvärdera innovationsarbetet på ändamålsenligt sätt och av den myndighet som är bäst lämpad för respektive område.**
- **Region Jönköpings län föreslår att Innovationskontorens del av nyttiggörandearbetet med verifiering och kommersialisering följs upp inom samma ramverk i analogi med hur övriga innovationsfrämjande aktörer främst inkubatorer och Science Parks utvärderas.**
- **Region Jönköpings län instämmer i förslaget om att öka andelen VFT-medel kopplad till innovationskontoren för att skapa bättre förutsättningar för att generera fler hållbara kunskapsintensiva tillväxtföretag. De bör följas upp på samma sätt som sker av verifieringsmedel idag.**

Kap 8 Stödstrukturer

8.1.1 Höskolornas strategier för immateriella rättigheter

- **Region Jönköpings län stöder förslaget att ta fram specifika strategier för hantering av egna immateriella tillgångar.**

8.1.2 PRV ska få uppdrag att tillhandahålla utbildning och ökad kunskap kring IPR- frågorna.

Immaterialrättsfrågorna är viktiga för lärosäten och dess forskare för att kunna skydda idéer. Region Jönköpings län delar uppfattningen att PRV är den naturliga parten att stå för systematisk kunskapsspridning på det immateriella området. De senare åren har PRV utvecklat sin webbportal för excellent databassökning och den kan därför på enkelt sätt förmedla kunskap. Utredningen föreslår ett uppdrag till PRV som stödstruktur till lärosätenas innovationskontor och holdingbolag.

- **Region Jönköpings län anser likt utredaren att PRV är den naturliga källan för frågeställningar om immateriella frågor.**
- **Region Jönköpings län är dock tveksam till förslaget om att bygga upp nya stödstrukturer för kunskapsinhämtning för kommersialisering. Det finns aktörer inom det regionala och nationella innovationsstödsystemet som bör kunna samutnyttjas och/eller samverka som en mer kostnadseffektiv lösning.**
- **Region Jönköpings län vill också betona att -om förslaget genomförs - så bör uppdraget inte inkludera rådgivning på individ/företagsnivå utan att avvägning görs mot att konkurrensutsätta uppdraget.**

8.2 Inrättandet av ett nationellt center för entreprenörskap

Utredningen lyfter angelägna frågeställningar och diskuterar bl. a kulturell legitimitet kring frågor om företagande och entreprenörskap. Att fokus sätts på entreprenörskap - egentligen vikten av att värna en kultur som är entreprenöriell oavsett om det bygger företag, ses genom en utvecklad innovationsförmåga att lösa samhällsutmaningar eller av intraprenörer i offentlig sektor - är positivt. Resonemanget om att det finns en kultur inom akademien som underminerar legitimitet för frågor om företagande och entreprenörskap förs på trovärdigt sätt.

Utredaren drar slutsatsen att det är en kulturell fråga som behöver angripas på ett strukturellt sätt och föreslår ett nationellt centrum för entreprenörskap. Förslaget om nationellt center för entreprenörskap är därför intressant som ansats.

- **Region Jönköpings län instämmer i resonemanget att entreprenörskap betonas som en viktig komponent för breddande av nyttiggörande begreppet.**
- **Region Jönköpings län stöder utredningens slutsats att entreprenörskapsfrågor behöver lyftas i den akademiska miljön och att det är viktigt för Sverige med ett ökat företagande.**
- **Som Regional utvecklingsaktör i ett län som brukar betraktas som "entreprenörskapets vagga" välkomnar vi att fokus sätts på spridning av en entreprenörskapskultur och ser positivt på förslaget om ett nationellt center för entreprenörskap. Vi ser gärna att det fungerar mer som en plattform, nätverk eller ett kluster för kunskapsspridande än en fysisk företeelse. Region Jönköpings län vill i det sammanhanget lyfta fram den kvalitativa entreprenörskapsforskning som utförs vid länets lärosäte och det regionala ekosystemet - en entreprenörskapskultur i mycket nära samverkan med en unik infrastruktur för distribuerat kunskapsintensivt affärsstöd – som bidrag till den fortsatta processen.**

8.4 Kartläggning av hinder och borttagande av hinder för ett ökat nyttiggörandet

Utredningen har fångat upp strukturer och arbetssätt som hinder för ökat nyttiggörande. Det kan handla om t.ex. att utlysningar inte möter rätt målgrupp men också hinder av mer kulturell art där olika inriktningar inte samspelar för gemensamt nyttiggörande. Vi instämmer i att det är angeläget att få till en genomlysning och kartläggning av systematiska och strukturella hinder för nyttiggörande.

- **Region Jönköpings län stöder förslaget att genomföra en övergripande kartläggning av hinder för ökat nyttiggörande.**

8.5.1 Forskningsrådets bidrag till nyttiggörande

Utredningen har gjort en genomgång av hur de olika forskningsorganisationerna bidrar till nyttiggörandet. Särskild vikt har lagts vid attitydpåverkan.

Vi stöder utredarens bedömning att det är viktigt att stärka nyttiggörandet genom forskningsråden. Genom deras arbete kan kulturförändringar påskyndas och fler idéer utvecklas mot samhällsnyttiga innovationer.

Vi instämmer i värdet av forskningsrådets bidrag och vill särskilt betona KK-stiftelsen viktiga roll såsom en part som uttryckligen vill påverka högskolorna på strukturell nivå mot breddat nyttiggörande.

- **Region Jönköpings län delar bedömningen att forskningsråden är viktiga för nyttiggörandet och ser särskilt KK-miljön som viktig pådrivare för strukturellt kvalitetsarbete och innovande samverkan med näringsliv, omgivande samhälle och övrigt regionalt innovationssystem.**

Kap 9. Holdingbolag

Utredningen ägnar en stor del av utredningen av att identifiera holdingbolagens roll, hur dessa kan brukas så de bäst kommer till nytta i den framtida strukturen av större volym av innovationskontor. Region Jönköpings län kan instämna i värdet av att ha tillgång till kapital och finansiering för de idéer och innovationer som föds. Det är också angeläget att holdingbolag har en nära koppling till regionens näringsliv för att iterativa processer för hållbar tillväxt och utveckling av nya företag ska fortgå kontinuerligt.

Genom förslaget ökar möjligheten att bli ett mer effektivt verktyg för nyttiggörande av resultat från forskningsbaserad verksamhet vid fler högskolor. Förslaget att holdingbolagen ska få ökad autonomi går i linje med tanken om fria lärosäten men framförallt skapar det förutsättning för att använda dessa som praktiska verktyg för ett bredare nyttiggörande.

9.2 Holdingbolagens nya syfte, styrning och återrapportering

Regionens lärosäte har idag inget statligt holdingbolag att förvalta. I avsaknad av eget statligt finansierat holdingbolag har alternativ vuxit fram i Jönköpings län som på ett ändamålsenligt sätt kan finansiera idéer och innovationer i tidigt skede tillsammans med många privata investerare.

- **Region Jönköpings län stöder förslaget om att ge holdingbolagen en mer självständig roll samtidigt som samhällsupdraget betonas.**
- **Region Jönköpings län ser positivt på holdingbolagen som en regional aktör för att kunna finansiera kunskapsintensiva innovationer.**
- **Region Jönköpings län välkomnar det förslag om breddning för att använda medel för nytta och lösningar på samhällsutmaningarna som inte är kommersialiserbara.**

9.3 Nytt gemensamt bolag -finansieringsbolag

Utredningen föreslår att de statliga holdingbolagen skapar ett gemensamt ägt aktiebolag med motiv att öka tillgången till finansiering och för ökad kunskapsöverföring. I utredningen föreslår man sedan tre olika alternativ för holdingbolagens struktur.

Det är svårt att se hur idén om finansieringsbolag kan gynna målbilden av fler kvalitativa projekt eller hur förslaget kan bidra till en ökad finansiering. Vi anser att högskolorna ska ha fortsatt rådighet över respektive holdingbolag – även de s.k. projektbolagen. Den regionala förankringen är viktig för fortsatt iterativ innovationsutveckling och hållbar tillväxt i näringslivet. Det är samverkan som enligt vår mening driver innovation och möjliggör att forskning kommersialiseras och blir till nytta.

- **Region Jönköpings län avstyrker förslaget om nytt gemensamt finansieringsbolag.**

Konsekvensanalys

I konsekvensanalysen görs en beskrivning av vad förslagen kan komma att innebära för olika parter, organisationer och myndigheter.

Utredning föreslår att innovationskontor kan placeras vid enskilda högskolor och holdingbolag kan komma att föreslås i anslutning till dem.

- **Region Jönköpings län välkomnar det scenario som konsekvensanalysen beskriver genom att utfärda anslag för finansiering av ett innovationskontor vid Högskolan i Jönköping.**

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Per Eriksson
Nämnd för arbetsmarknadsmarknad,
näringsliv och attraktiv

Ulf Fransson
Tf. Regional Utvecklingsdirektör